

ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร ผ่านวิทยุโทรทัศน์

โดย รศ.ดร.สุรัชดา สุพรรณ ณ อยุธยา
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

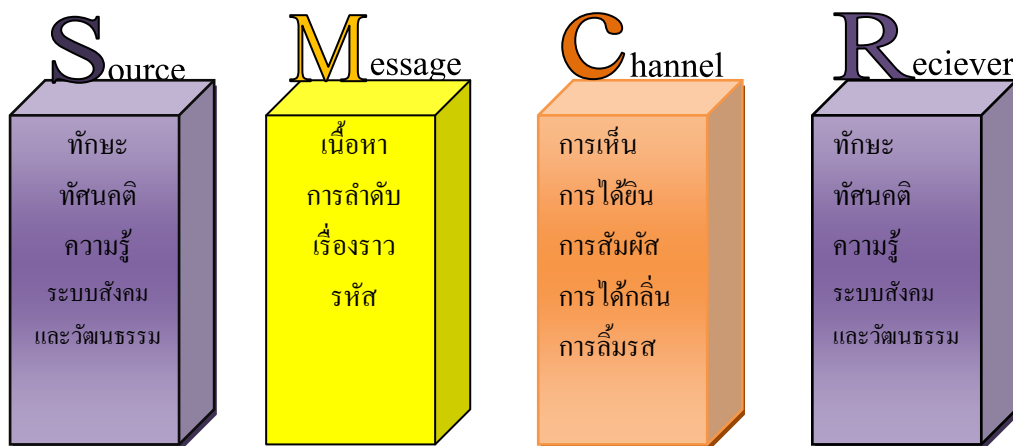
โมดูลที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารผ่านวิทยุโทรทัศน์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารรูปแบบต่างๆไม่ว่าข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความรู้สึกความคิดเห็น ความต้องการ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารผ่านช่องทางที่มีอยู่หลากหลายได้แก่ การพูด การเขียน สัญลักษณ์ การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกัน

การสื่อสารยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้การสื่อสารกลายเป็นกลไกในการประสานสัมพันธ์และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลและสังคมได้อย่างกว้างขวาง

กระบวนการสื่อสารประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ประการได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ/ช่องทาง และผู้รับสาร ดังที่ Berlo (1960:40-71) ได้สร้างแบบจำลองที่รู้จักกันทั่วไปว่า S M C R Model (ดังรูป)

แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของ Berlo

1. ผู้ส่งสาร (source) หมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นแหล่งกำเนิดสาร ทั้งนี้ผู้ส่งสารต้องมีความรู้ในการเข้ารหัส (encode) โดยใช้ทักษะการสื่อสารในการปรับระดับเนื้อหาข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสมต่อพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมและการรับรู้ที่แตกต่างกันของผู้รับสาร เพื่อที่จะเลือกช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้มากที่สุด ดังนั้นนอกจากผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาเป็นอย่างดีแล้วยังจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสารอีกด้วย

2. สาร (message) หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับสารโดยการเข้ารหัส หรือจัดลำดับเนื้อหาสาระข้อมูลความรู้ความคิดความต้องการให้เป็นระบบ มีโครงสร้าง และส่วนประกอบในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อความที่พูดหรือเขียน บทวิทยุโทรทัศน์ เพลงที่ร้อง ท่าทางที่สื่อความหมาย รูปที่วาด เป็นต้น

3. สื่อ หรือช่องทาง (media or channel) หมายถึงตัวกลางที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ผิวกาย และลิ้น

4. ผู้รับสาร (receiver) หมายถึงบุคคล กลุ่มบุคคลที่สามารถรับรู้เนื้อหาจากสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสาร โดยใช้ทักษะการสื่อสารในการถอดรหัส" (decode) ทั้งนี้ผู้รับสารจะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมเช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกับผู้ส่งสาร จึงจะทำให้การสื่อสารได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมไปถึงส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารกำหนดไว้

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารตาม S M C R Model ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ทุกด้านที่ต้องสอดคล้องเหมาะสมกัน ไม่เฉพาะความยากง่ายของเนื้อหาสาระและช่องทางในการส่ง แต่ทั้งนี้ขีดความสามารถของผู้ส่งสารและผู้รับสารยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

1. ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควร จะมีความชำนาญในการส่งและการรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง

2. ทัศนคติ (Attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทัศนคติที่ดีต่อกันก็จะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคดีย่อมเกี่ยวข้องไปถึงการ ยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย

3. ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้ที่เท่าเทียมกันก็จะ ทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกัน ย่อม จะต้องมีการปรับความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่งในด้านของความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำ สำนวนที่ใช้

4. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Culture Systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมใน แต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในชาตินั้น ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึง

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกันไป

2. ลักษณะของสื่อวิทยุโทรทัศน์

วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เป็นช่องทางการสื่อสารผ่านระบบการส่งกระจายและรับภาพเคลื่อนไหวและเสียงระยะไกล แม้ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารจะก้าวไปสู่สื่อออนไลน์ก็ตาม แต่โทรทัศน์ยังคงครองความนิยมจากคนทั่วไปทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ไม่รู้หนังสือ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและสามารถให้รายละเอียดเรื่องราวต่างๆ ได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ทำให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ข่าวสารความรู้ และความเคลื่อนไหวต่างๆ ในทุกแควดวง รวมถึงความบันเทิงในรูปแบบที่หลากหลาย วิทยุโทรทัศน์จึงเป็นสื่อสาธารณะที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างสติปัญญา ทักษะคิดและค่านิยมร่วมกัน อันนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

เนื่องจากลักษณะของวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อเคลื่อนไหวที่ให้เสียงได้อย่างสมจริงสมจังจึงมีพลังในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสูง สามารถเข้าถึงผู้ชมได้กว้างขวางครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้ทุกเพศทุกวัย ยิ่งกว่านั้นยังสามารถโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของผู้ชมได้ดีเสมือนร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ ด้วย ลักษณะเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ชมและสังคมทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มักขาดการไตร่ตรอง ชอบเลียนแบบสิ่งที่ได้ชมจากรายการโทรทัศน์ ดังนั้นผู้ปรากฏตัวผ่านสื่อโทรทัศน์จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอสาระและความคิดเห็นผ่านสื่อโทรทัศน์ ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะสื่อสารไม่ว่าด้วยคำพูดหรือการกระทำ และควรวางตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งต้องเป็นตัวกลางเชื่อมโยงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ ในแควดวงโทรทัศน์ (ผู้ผลิตรายการ สถานี สปอนเซอร์) พ่อแม่ผู้ปกครองผู้บริโภคร่วมให้เข้ามามีส่วนร่วมกันควบคุมดูแลรายการโทรทัศน์ให้มีคุณภาพทั้งเนื้อหาสาระ ความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักเลือกใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์อย่างชาญฉลาดโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารทางวิทยุโทรทัศน์ดังต่อไปนี้

1. การเสนอข่าวสารเป็นวัตถุประสงค์หลักของการสื่อสารเพื่อรายงานข่าวให้ประชาชนได้ทราบ ด้วยความรวดเร็ว

2. ถ่ายทอดความรู้และเสนอความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เช่น รายการสารคดีที่เสนอความรู้ในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข รายการความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกายและจิต รายงานพิเศษ รายการวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว และรายการที่ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ

3. เพื่อความบันเทิงซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น รายการเกมโชว์ รายการเพลง รายการทอล์กโชว์ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รายการตลก รายการการ์ตูน รายการสำหรับเด็ก เป็นต้น

4. โฆษณาและประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่ผลิตสินค้า และจัดจำหน่ายสินค้าโดยใช้เวลาของสถานีวิทยุโทรทัศน์ มาโฆษณาให้ประชาชนได้รับทราบ ข้อมูลสินค้าและส่งผลถึงการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการเหล่านั้นเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจัดรายการเฉพาะกิจเพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนในสถานการณ์ที่ต้องการระดมความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น รายการรับบริจาคเงิน ข้าวของเครื่องใช้สำหรับผู้ขาดแคลน เป็นต้น

5. วัตถุประสงค์เฉพาะ เช่นรายการสารคดี พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือรายการที่ทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นเพื่อถวายพระพร เป็นต้น

3. รูปแบบรายการวิทยุโทรทัศน์

การสื่อสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ ผู้ทำหน้าที่นำเสนอควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของรายการ ทั้งนี้รายการวิทยุโทรทัศน์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ รายการโทรทัศน์ทางการค้า (CTV หรือ Commercial Television) รายการโทรทัศน์การศึกษา (EETV หรือ Education Television) และรายการโทรทัศน์การสอน (ITV หรือ Instructional Television) รายการโทรทัศน์แต่ละประเภทยังสร้างสรรค์รูปแบบรายการให้แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขการผลิตรายการดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบรายการแบ่งตามเวลาการออกอากาศ แบ่งเป็น

1. รายการสด (Live Program) หมายถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ที่บันทึกภาพขณะเกิดขึ้นแล้วแพร่ภาพออกอากาศทันที แบ่งเป็น 2 รูปแบบย่อย คือ รายการสดในสตูดิโอ หมายถึงรายการที่ผลิตในห้องสตูดิโอแล้วแพร่ภาพออกอากาศทันที รายการสดนอกสถานที่ หมายถึงรายการที่ออกไปบันทึกเรื่องราวนอกสถานที่โดยใช้รถที่มีอุปกรณ์การถ่ายทอดรายการและส่งสัญญาณออกอากาศจากสถานที่นั้นเช่น รายการถ่ายทอดสดกีฬาหรืองานพิธีต่างๆ

(<http://www.warpfootball.com/>)

2. รายการแห่งหรือรายการที่บันทึกเทปโทรทัศน์ เป็นรายการที่มีการแก้ไข ตัดต่อลำดับภาพหลังจากการบันทึกรายการเพื่อให้รายการมีความสมบูรณ์ที่สุด โดยเน้นคุณภาพและมาตรฐานสูงกว่ารายการสดเนื่องจากผู้ผลิตสามารถออกแบบและเตรียมส่วนประกอบของรายการไว้ล่วงหน้า (shows.ch7.com)

3.2 รูปแบบรายการแบ่งตามการนำเสนอ

1. รายการพูดหรือบรรยายคนเดียว (Monologue Program) เป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการปรากฏบนจอโทรทัศน์เพียงคนเดียว ความน่าสนใจของรายการรูปแบบนี้ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการพูด โดยผู้พูดต้องมีเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาสาระเป็นอย่างดีรวมถึงอาจมีภาพหรือภาพยนตร์ประกอบเรื่องที่พูดเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น (www.youtube.com/watch?v=pwzv-JBGDvw)

2. รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) เป็นรายการที่ประกอบด้วยผู้สัมภาษณ์ทำหน้าที่ซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์หรือวิทยากรให้สอดคล้องกับประเด็นและสาระของรายการที่เตรียมไว้ล่วงหน้า อาจเป็นช่วงเวลายาว 30 นาทีหรือสัมภาษณ์สั้น ๆ เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งของรายการสารคดีก็ได้ (http://www.youtube.com/watch?v=Uv-f5rfczqw&list=PL7zSsckIUg1_PXfkDrJL73B9uolHQohlF)

3. รายการสนทนา (Dialogue Program) เป็นรายการพูดคุยกัน มีผู้ถามและคู่สนทนาที่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันในประเด็นที่นำเสนอ โดยอาจมีผู้ร่วมสนทนา 2-3 คน และมีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่นำการสนทนาเพื่อเชื่อมโยงประเด็นและควบคุมการสนทนาให้เป็นไปอย่างราบรื่น เน้นการแสดงความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและแตกต่าง หรืออาจร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เช่น เรื่องวิชาการ การเลือกตั้ง หรือสถานการณ์โลกให้แง่ต่างๆ ทำให้ผู้ชมได้รับความคิดที่หลากหลาย รายการประเภทนี้บางครั้งจะจัดให้มีผู้ชมเข้าร่วมรายการด้วยและอาจเปิดโอกาสให้เขาซักถามปัญหาต่าง ๆ หรือร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยแตกต่างจากรายการสัมภาษณ์ซึ่งเน้นการถามและตอบมากกว่า เช่น http://www.youtube.com/watch?v=Wkza-QkqPg0&list=PLfO_kSakNDVyxdlxXus-9o0Rnv07EZpk8

4. รายการเกมส์หรือตอบปัญหา (Game Show or Quiz Program) เป็นรายการที่ให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในรายการ ลักษณะเป็นการแข่งขันระหว่างบุคคลมีพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่ทายปัญหาเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรายการผลัดกันตอบคำถาม อาจมีรางวัลสำหรับฝ่ายชนะส่วนฝ่ายแพ้ก็อาจให้รางวัลปลอบใจขึ้นอยู่กับกรออกแบบของผู้ผลิตรายการ รายการรูปแบบนี้ผู้

ดำเนินรายการต้องมีทักษะการกระตุ้นผู้ร่วมรายการหรือควบคุมผู้เข้าชมรายการในระหว่างการบันทึกรายการมิให้ส่งเสียงดังจนเกินไปจนอาจรบกวนสมาธิของผู้ตอบปัญหาได้ เช่น

<http://www.youtube.com/watch?v=yn-fl61alio>

5. รายการสารคดี (Documentary Program) เป็นรายการที่เน้นสาระความรู้มุ่งให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาที่น่าสนใจอย่างแจ่มแจ้ง ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจด้วยภาพนิ่ง สไลด์ ภาพยนตร์เพื่อประกอบเรื่องราวให้ชัดเจน รวมถึงเพื่อโน้มน้าวและเร้าอารมณ์ผู้ชมให้เพลิดเพลินกับสาระความรู้ในรายการอย่างต่อเนื่อง รายการสารคดีมี 2 ลักษณะ คือ

รายการสารคดีเต็มรูป เป็นรายการที่ดำเนินเรื่องโดยใช้ภาพนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยตลอด อาจมีทัศนะของผู้เกี่ยวข้องคนเดียวกันหรือเป็นของหลายๆ บุคคลเป็นเพียงช่วงสั้นๆ ไม่เกินครึ่งละ 1 นาที แต่สาระส่วนใหญ่ของรายการจะแสดงด้วยภาพของกระบวนการหรือเรื่องราวตามธรรมชาติโดยไม่มีผู้ดำเนินรายการ

(<http://www.youtube.com/watch?v=x83N3H4CNws>)

รายการกึ่งสารคดี เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีผู้ดำเนินรายการเดินเรื่องเพื่อทำหน้าที่พูดคุยกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ มีการปรากฏตัวเป็นช่วงๆ เริ่มจากนำเข้าสู่เรื่องราวในช่วงแรก และเชื่อมโยงเรื่องราวเป็นช่วงเท่าที่จำเป็น ส่วนตอนท้ายเป็นการสรุปสาระสำคัญของรายการ แต่ละช่วงของผู้ดำเนินรายการนี้อาจบันทึกรายการในสตูดิโอหรือสถานที่ถ่ายทำจริงก็ได้ ส่วนที่นอกเหนือจากนี้จะเป็นการนำเสนอภาพแสดงเรื่องราวหรือกระบวนการตามธรรมชาติ อาจแทรกเสริมการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มความสมจริงสมจังและน่าเชื่อถือมากขึ้น(<http://www.youtube.com/watch?v=fEeZmao11mQ>)

รายการสารคดีเป็นรายการที่ให้ความรู้และการศึกษาได้ดีมาก แต่ข้อจำกัดของการผลิตรายการประเภทนี้ก็คือ ความสามารถในการศึกษาเชิงลึกให้ได้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องและมีคุณค่า ซึ่งต้องการเวลาในการวางแผนและเตรียมการผลิตรายการอย่างรอบคอบทำให้ต้องใช้งบประมาณสูงในทุกขั้นตอนการผลิต

6. รายการละคร (Drama Program) เป็นการเสนอเรื่องราวต่างๆ ด้วยการจำลองเหตุการณ์โดยใช้ผู้แสดงและฉากที่สมจริงสมจัง รวมทั้งเทคนิคการลำดับตัดต่อภาพให้ใกล้เคียงความเป็นจริงเพื่อให้ผู้ชมได้เรียนรู้สาระหรือเรื่องราวจากคำพูดที่ตัวละครนำเสนอผ่านการพูดคุยและให้ข้อคิด ซึ่งสามารถเพื่อถ่ายทอดทั้งความรู้และความบันเทิงไปพร้อมๆ กัน เช่น ละครเรื่องสี่

แผ่นดินเป็นละครเชิงประวัติศาสตร์ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงจากการได้เรียนรู้เรื่องราวในอดีตทำให้ผู้ชมได้ซึมซับแนวความคิด ทักษะคติของบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยในแง่มุมต่างๆ เป็นต้น (<http://www.youtube.com/watch?v=lvUOLmoTeso>)

7. รายการสาระละคร (Docu-drama Program) เป็นรูปแบบรายการที่ผสมผสานสารคดีกับละครเข้าด้วยกัน ส่วนใหญ่มักใช้เพื่อจุดมุ่งหมายด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้และแนวคิดในประเด็นสำคัญของเรื่อง ทั้งนี้จะต้องอาศัยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้สรุป อธิบาย หรือขยายสาระจากละครเสมอ

8. รายการสาธิตทดลอง (Demonstration Program) เป็นรายการที่มุ่งเสนอ “วิธีทำ” หรือ “กระบวนการ” อย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ชมได้แนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น รายการปรุงอาหาร รายการประดิษฐ์งานฝีมือ รายการออกกำลังกาย เป็นต้น (<http://www.youtube.com/watch?v=gnkX2ensA1Q>)

9. รายการเพลง (Music Program) เป็นรายการที่นำเสนอเพลงหรือการแสดงดนตรีในลักษณะต่างๆ เช่น ลักษณะเป็นเพลงที่มีภาพประกอบเป็นเรื่องราวตามเนื้อหาของเพลงที่เรียกว่า มิวสิควิดีโอ (Music Video) หรือการจัดแสดงดนตรีที่เรียกว่า คอนเสิร์ต ซึ่งอาจบันทึกเทปโทรทัศน์ไว้ล่วงหน้าก่อนออกอากาศ หรือเป็นการถ่ายทอดสดก็ได้ โดยจะมีพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการเป็นผู้พูดเปิดนำรายการ พูดเชื่อมโยงเข้าสู่เพลงหรือการแสดงดนตรีของนักร้อง และพูดปิดรายการ (<http://www.youtube.com/watch?v=CeEPKeT9cgc>)

10. รายการนิตยสาร (Magazine Program) หรือรายการแม่กกาซีน เป็นรายการมีรูปแบบการนำเสนอเช่นเดียวกับนิตยสาร โดยในรายการเดียวกันจะประกอบไปด้วยเรื่องที่มีแนว (theme) เดียวกันเป็นส่วนย่อยหลาย ๆ เหตุการณ์ จุดเด่นของรายการอยู่ที่ความสามารถเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้ผู้กร้อยเป็นรายการเดียวกันได้สอดคล้องกลมกลืน

11. รายการข่าว (NEWS Program) เป็นรายการที่มุ่งรายงานเหตุการณ์สำคัญที่ประชาชนสนใจเพื่อให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นปัจจุบันและยังเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้ชมอีกทางหนึ่งด้วย จุดเด่นของรายการข่าวอยู่ที่ความรวดเร็วทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียิ่งทำให้การรายงานข่าวมีความรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีพัฒนาการด้านเทคนิคการนำเสนอข่าวให้มีความน่าสนใจและหลากหลายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เช่น การมีผู้อ่านข่าว

หรือเล่าข่าวหลายคน การจัดฉากที่สวยงาม ภาพเหตุการณ์ประกอบการรายงานอย่างชัดเจน เป็นต้น (<http://www.youtube.com/watch?v=coKBVh3Ya2I>)

12. รายการถ่ายทอดสด (Live Program) เป็นการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ขณะนั้น เช่น กีฬาหรืองานพระราชพิธีต่าง ๆ โดยทั่วไปก่อนเริ่มพิธีหรือเหตุการณ์มักมีผู้บรรยาย กล่าวนำเข้าสู่เหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น เพื่ออธิบายที่มาและความน่าสนใจที่ผู้ชมจะได้รับ จากนั้นจึงเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลังทั้งภาพและเสียง โดยผู้บรรยายจะทำหน้าที่ เชื่อมโยงเหตุการณ์ให้ผู้ชมได้ทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่ดำเนินไปในขณะนั้น (<http://www.youtube.com/watch?v=6yqlEw8yE-g>)

13. รายการสถานการณ์จำลอง ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่ใช้ในการศึกษาเฉพาะกรณี เพื่อให้ เห็นแนวทางในการปฏิบัติและการแก้ปัญหาโดยสร้างสถานการณ์ขึ้นเป็นกรณีตัวอย่างในการศึกษา เช่น สถานการณ์จำลองการบริหารงาน สถานการณ์จำลองการสอน สถานการณ์จำลองการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

14. รายการสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching Program) เป็นรูปแบบรายการโทรทัศน์ เพื่อการสอนในห้องเรียนแบบง่าย ๆ เพื่อฝึกทักษะการสอนที่ต้องใช้ในสถานการณ์จริง โดยย่อส่วน กระบวนการต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้การควบคุม ตั้งแต่จำนวนผู้เรียนที่ใช้เพียง 5-6 คน เวลาสอนใช้ ประมาณ 10-15 นาที และทักษะเฉพาะที่ต้องการฝึก เช่น ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการ ตั้งคำถาม ทักษะการสรุป เป็นต้น การสอนแบบจุลภาคนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการทดลองสอนและ ประเมินผลจากข้อมูลย้อนกลับโดยใช้โทรทัศน์

15. รายการเพื่อการสอน เป็นรายการโทรทัศน์ที่มุ่งการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาวิชา โดยตรง อาจแบ่งวิธีการนำเสนอได้ 3 วิธี คือ

1) ถ่ายทอดรายการสดด้วยระบบวงจรปิด เพื่อใช้ในห้องเรียนขนาดใหญ่หรือถ่ายทอด ไปยังห้องเรียนต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงเพื่อสอนคราวเดียวกันได้เป็นจำนวนมาก ๆ และผู้เรียน สามารถเห็นเหตุการณ์การสอนได้ชัดเจนเหมือนในห้องเรียนขนาดเล็กปกติ

2) ถ่ายทอดสดออกอากาศไปยังโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

3) บันทึกการล่องหน้าเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องก่อนเผยแพร่ในระบบวงจรปิดหรือ ออกอากาศ

16. รายการโต้วาที (Debate Program) เป็นการนำเสนอการพูดแบบโต้วาทีผ่านการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ ทั้งนี้ความน่าสนใจของรายการจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้พูดและผู้ดำเนินการอภิปรายที่จะต้องมีความศิลปะการพูดและการสร้างบรรยากาศให้มีสีสันและสอดคล้องกับประเด็นของเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ (http://www.youtube.com/watch?v=_Mr8oci4Mml)